

Πολυμ. Πρωτοδ. Αθηνών 5235/1992

Πρόεδρος: Θεόδ. Μητσόπουλος

Εισηγήτρια: Ελένη Βουγιούκα, Πτωτοδίκης.

Δικηγόροι: Αγλ. Περδίκη - Παπαδοπούλου, Μιχ.- Θεόδ. Μαρίνος

Όπως προκύπτει από τις διατάξεις των νόμων περί πνευματικής ιδιοκτησίας (άρθ. 1 επόμε. του ν. 2387/20, ν. ΤΥΠΓ/1909) αντικείμενο του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, είναι το πνευματικό δημιούργημα, δηλαδή το έργο, το οποίο πρέπει να έχει μορφή προσιτή στις αισθήσεις, να απορρέει από την προσωπικότητα του δημιουργού του και να χαρακτηρίζεται από σχετική πρωτοτυπία. Ένα τέτοιο πρωτότυπο έργο δηλαδή Έργο που να παρουσιάζει, κατά τη σύνθεση και τη διατύπωση υφή διάφορη από τα μέχρι τούδε εμφανισθέντα άλλα έργα το δίκαιο προστατεύει με την αναγνώριση στον δημιουργό του ορισμένων περιουσιακών εξουσιών, που αφορούν την εκμετάλλευσή του, καθώς και ορισμένων ηθικών εξουσιών με τις οποίες ο δημιουργός του μπορεί να εξασφαλίσει τα περιουσιακά και πνευματικά του συμφέροντα που συνδέονται με το έργο του αυτό. Οι δύο αυτές ομάδες εξουσιών συνιστούν το δικαίωμα της πνευματικής ιδιοκτησίας. Η προσβολή της πνευματικής ιδιοκτησίας αποτελεί, κατά κανόνα, προσβολή της προσωπικότητας του δημιουργού του Έργου ή παράβαση των άρθρων 1, 13 και 14 του ν. 146/1914 περί αθέμιτου ανταγωνισμού (βλ. ΕφΑθ 5321/1989 ΕλλΔνη 32.204. Στην προκειμένη περίπτωση το ζήτημα που κυρίως ενδιαφέρει είναι εάν προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών αποτελούν αντικείμενο προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας κατά την έννοια του ν. 2387/1920. Γίνεται δεκτό ότι προστατεύονται με τη βασική σκέψη ότι τα προγράμματα αυτά εκτιμώνται ως γραπτά έργα, ανεξαρτήτως αν περιέχουν γραφική διατύπωση ή απεικονίσεις επιστημονικού ή τεχνητού χαρακτήρα. Με την προϋπόθεση όμως ότι ενέχουν πρωτοτυπία και προσωπική πνευματική συμβολή του δημιουργού του προγράμματος και ένα στοιχείο "δημιουργικού ύφους" που να υπέρκειται του ελάχιστου αποδεκτού ορίου και να διαστέλλεται από τα ήδη γνωστά έργα, με τη διαμόρφωση των σκέψεων και την ιδιαιτερότητα του τρόπου συλλογής, ταξινόμησης και διάταξης του υλικού. Αυτή η ατομική ιδιομορφία του έργου που κρίνεται με το μέτρο της "στατιστικής μοναδικότητας" του δημιουργήματος. Η παρεχόμενη προστασία καλύπτει όχι μόνο το πρόγραμμα που έχει περατωθεί, αλλά και καθένα από τα διαδοχικά στάδια μέχρι την ολοκλήρωσή του, όπως είναι η ανάλυση του προβλήματος - η επίλυση - και η κωδικοποίησή του, που περιέχει τις εντολές για τον η/υ. Η επισήμανση της αυτοτελούς για κάθε στάδιο προστασίας διατηρεί την έννομη αξία της, για την περίπτωση μιας παραβάσεως ή αμφισβήτησεως που πλήττει μόνο ορισμένο μέρος του προγράμματος που είναι δημιουργία συγκεκριμένου προσώπου, ή στηρίζει την προβολή δικαιωμάτων από συνδημιουργούς που συνέπραξαν στην κατασκευή με διαφορετική καθένα τους προσφορά (βλ. Σπ. Σταμούλη, Προβλήματα ευθύνης από την αθέμιτη χρήση των η/υ ΝοΒ 35 σελ. 1009, Απόφαση του Β.Γ.Η. της 9.5.1985 ΕΕμπΔ 1986, σελ. 355, επ., Μιχάλη - Θεοδ. Μαρίνου, Προστασία των προγραμμάτων η/υ κατά το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας, ΕΕμπδ 1986 σελ.:569 επ. Κουμάντος, Πνευματική ιδιοκτησία έκδοση πέμπτη σελ. 162 επ., ΜΠρΘεσ 1571/89 Αρμ 1990 σελ. 462 επ.κ ΜΠρΘεσ 1571/89 Αρμ 1990 σελ. 642 επ., ΜΠρΑθ 13760/1988 ΕΕμπΔ 89 σελ. 665 επ. με σχόλιο Μ.Θ. Μαρίνου). Εξάλλου ζήτημα προσβολής ενός προγράμματος Η/Υ από ένα άλλο τίθεται όταν το αντιγραφέν ή παραλλαχθέν (διασκευασθέν) πρόγραμμα προστατεύεται από την πνευματική ιδιοκτησία. Σύμφωνα δε με τις γενικές δικονομικές αρχές εκείνος που επιδιώκει να απαγορεύσει από ένα τρίτο την προσβολή του δικαιώματος της

πνευματική ιδιοκτησίας επί ενός έργου του θα πρέπει να επικαλείται α) εκείνα τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά που προσδίδουν την απαιτούμενη ατομικότητα ή πρωτοτυπία δημιουργίας στα προγράμματα Η/Υ έγκειται στην συλλογή της ύλης, διαρρύθμιση και διαπραγμάτευση της (ΑΠ 327/1971 ΠοινΧρ ΚΑ` 1971 674-676) και εφόσον έστω και κατ` ολίγο υπερβαίνει την στάθμιση της πληροφορικής τεχνικής. Ενδείξεις για την πρωτοτυπία του προσβαλλόμενου προγράμματος αποτελούν η διαφοροποίηση που φέρει το πρόγραμμα σε σχέση με την ισχύουσα στάθμη της πληροφορικής τεχνικής, το περιθώριο απόκλισης που έχει ο προγραμματισμός, αν ο σκοπός του προγράμματος επιτυγχάνεται με το συνηθισμένα για τον μέσο πληροφορικό μέσα ή ασυνήθιστους μεθόδους, η ύπαρξη άλλων προγραμμάτων στην αγορά που επιτυγχάνουν το ίδιο αποτέλεσμα από άλλο δρόμο και με διαφορετική μέθοδο, η μοναδικότητα της επιτευχθείσης λύσης σε σχέση με το μέχρι σήμερα υφιστάμενο ύφος της πληροφορικής τεχνικής στο συγκεκριμένο κλάδο προγραμμάτων, η εμπορική επιτυχία του προγράμματος, οι ευμενείς κρίσεις ειδικών, β) την πρόσβαση στο προσβληθέν πρόγραμμα και γ) την ταυτότητα ή την ουσιώδη ομοιότητα βασικών στοιχείων των δύο προγραμμάτων (βλ. Προσβολή του λογισμικού (Software) - Θεοδώρου Μαρίνου ΕΕμπΔ 1988 σελ. 59 επ.).

Στην προκειμένη περίπτωση ο ενάγων με την από 30.9.1991 αγωγή του εκθέτει ότι έχει την ιδιότητα του αστρολόγου και με τις γνώσεις και τη πείρα που διαθέτει συνέγραψε ένα έργο που πραγματεύεται θεωρία αστρολογίας σε δύο μέρη α) γενεθλίου χάρτη, βάσει της οποίας προλέγεται η τύχη κάποιου προσώπου από τη θέση των αστέρων κατά την ώρα της γέννησής τους (ατομικό ωροσκόπιο) και β) συναστρίας βάσει της οποίας βρίσκεται το ατομικό ωροσκόπιο κάποιου προσώπου σε σχέση με άλλο πρόσωπο και τα αφορώντα στις σχέσεις του με αυτό. Το έργο αυτό που είναι πνευματικό δημιούργημά του έχει αποτυπωθεί γραπτώς σε κείμενο και είναι προσιτό στις αισθήσεις χαρακτηρίζεται από πρωτοτυπία που προσδίδει ιδιαίτερη ατομικότητα. Τον Ιανουάριο του 1990 γνώρισε τον πρώτο εναγόμενο που αναζητούσε για συνεργασία αστρολόγο για τη δημιουργία και παραγωγή ωροσκοπίων μέσω προγραμμάτων Η/Υ που διέθετε και χειριζόταν η δεύτερη εναγόμενη. Έθεσε υπόψη στους δύο πρώτους των εναγομένων το έργο του και σύμφωνα με τη χρησιμοποίηση του Η/Υ. Η συνεργασία στην εκμετάλλευση του έργου του ενάγοντος και τον από μέρους του σχεδιασμό αυτού για Η.Υ, ειδικός τεχνικός (προγραμματιστής) θα υλοποιούσε το πρόγραμμα αναπτύσσοντάς το και αποτυπώνοντάς το σε δισκέτες. Αφού θα ολοκληρώνονταν τα προγράμματα θα πέρναγαν στο Η/Υ και στη συνέχεια ο χειριστής αυτού (β εναγόμενη) τροφοδοτώντας τον Η/Υ με τα ατομικά στοιχεία κάθε πελάτη θα έβγαζε σε φυλλάδιο το ατομικό γενέθλιο ωροσκόπιο ή η συναστρία αυτού σε σχέση και με άλλο πρόσωπο. Ότι τον Φεβρουάριο - Μάρτιο του 1990 οι δύο πρώτοι εναγόμενοι και ο ενάγων ασχολήθηκαν με την γραμμική διόρθωση του κειμένου προκειμένου να παραδοθεί αυτό στον προγραμματιστή (τρίτο εναγόμενο). Τον Ιούλιο του 1990 ο πρώτος εναγόμενος ενεργών ατομικά και ως νόμιμος εκπρόσωπος της υπό σύστασης ομ. εταιρείας με τον διακριτικό τίτλο "....." ανέθεσε στον τρίτο εναγόμενο και εκείνος ανέλαβε έναντι αμοιβής την ανάπτυξη των προγραμμάτων βάσει του έργου και του εκπονηθέντος από τον ενάγοντα σχεδιασμού αυτού. Κατά το μήνα Φεβρουάριο του 1991 ο ενάγων διαπίστωσε ότι οι δύο πρώτοι εναγόμενοι συνεργαζόμενοι εκμεταλλευόμενοι το πνευματικό έργο του είχαν ήδη αρχίσει να δέχονται πελάτες των οποίων έφτιαχναν τα ωροσκόπια εισπράττοντας αμοιβή 2.500 δρχ. για κάθε ατομικό ωροσκόπιο και 5.000 δρχ. και για κάθε ωροσκόπιο συναστρίας. Ότι από την πιο πάνω συμπεριφορά τους ζημιώθηκε ο ενάγων κατά το ποσό των 1.450.000 δρχ., όπως αυτό αναλύεται στην αγωγή, το οποίο θα κέρδιζε μετά πιθανότητας και κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων αν δεν μεσολαβούσαν

οι πιο πάνω παράνομες και υπαίτιες ενέργειες αυτών. Εξάλλου ότι οι δύο πρώτοι εναγόμενοι ένεκα των επανειλημμένων οχλήσεων του ενάγοντος ζήτησαν από τον τρίτο εναγόμενο να προβεί σε αλλοιώσεις - μετατροπές των προγραμμάτων στις οποίες και προέβει εν γνώσει του ότι το όλο έργο είναι του ενάγοντος και ότι οι δύο πρώτοι εναγόμενοι το εκμεταλλεύονταν χωρίς την άδεια του επί ζημία του και με σκοπό να προσπορίσουν στους εαυτούς τους περιουσιακό όφελος. Ότι πέραν της πιο πάνω περιουσιακής ζημίας έχει προσβληθεί παράνομα και στην προσωπικότητά του και ζητεί ως χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης το ποσό των 1.000.000 δρχ. Ζητεί δε κατόπιν αυτών να υποχρεωθούν οι εναγόμενοι να διακόψουν την παραγωγή των στο ιστορικό αναφερομένων ωροσκοπίων, να παύσουν να αλλοιώνουν τα σχετικά με το έργο του προγράμματα Η/Υ και να παραλείψουν τις πράξεις αυτές στο μέλλον με απειλή χρηματικής ποινής 100.000 δρχ. και προσωπική κράτηση 5 μηνών για κάθε παράβαση της απόφασεως που θα εκδοθεί. Να υποχρεωθούν να του καταβάλουν εις ολόκληρο ο καθένας το ποσό των 2.450.000 δρχ. με το νόμιμο τόκο, να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινά εκτελεστή, πλην της διατάξεως περί προσωπικής κρατήσεως και την καταδίκη τους στην πληρωμή της δικαστικής τους δαπάνης.

Η υπό κρίση αγωγή με την οποία ζητείται έννομη προστασία για τα κείμενα και τα προγράμματα Η/Υ πρέπει, σύμφωνα με τις στην αρχή της αποφάσεως αυτής αναφερόμενες σκέψεις, να απορριφθεί ως αόριστη, διότι ο ενάγων δεν εκθέτει σε τι συνίσταται η συμβολή του στον σχεδιασμό του προγράμματος, καθόσον απαιτείται συμβολή ή μορφή συνεργασίας που αποτελεί αυτοτελώς θεωρούμενη έργο με την έννοια της πνευματικής ιδιοκτησίας (δημιουργική συμβολή), ούτε αν το πρόγραμμα και τα διάφορα, προκαταρκτικά στάδια του εμφανίζουν το απαραίτητο όριο δημιουργικής ιδιοτυπίας ("δημιουργικό ύφος"), αν η διάταξη και ο συνδυασμός των επιμέρους στοιχείων δεν θεωρούνται ενόψει της κανονικής λειτουργίας του προγράμματος και ότι πρόκειται για κάτι περισσότερο από μια απλή τεχνική - μηχανική διαδοχή στοιχείων, ούτε επικαλείται λόγους για τους οποίους το αμφισβητούμενο πρόγραμμα διαφέρει από άλλα προγράμματα της ίδιας κατηγορίας, δηλ. αν η συγκεκριμένη μορφή απεικόνισης εμφανίζει δικές της ιδιαιτερότητες έναντι των ήδη υφισταμένων (δημιουργική προσφορά που υπερέχει σαφώς του μέσου όρου). Επίσης δεν αναφέρει σε τι ακριβώς συνίσταται η διασκευή του, μετατροπή του ούτε στοιχεία περί της ουσιαστικής ομοιότητας βασικών στοιχείων των δύο προγραμμάτων. Επομένως, η υπό κρίση αγωγή, πρέπει να απορριφθεί.